

Bezoekersgids

**DAT BOL
WERCK**

TENTOONSTELLING

The Sky Fell on Her

Met werk van Ruthi Helbitz Cohen (IL, 1969)

20 januari 2024 t/m 14 april 2024

Dat Bolwerck biedt in de huidige tentoonstelling *The Sky Fell on Her*, en de daarbij vormgegeven programmering, via de blik van kunstenaar Ruthi Helbitz Cohen (IL, 1969) een reflectie op de archetypering van de vrouw. Een belangrijk gegeven dat Helbitz Cohen in haar werk onderzoekt is in hoeverre historische en Bijbelse vrouwenfiguren bepalend zijn geweest voor onze kijk op de hedendaagse vrouw. Zij werpt een kritische, geheel eigen 'female gaze' op onderwerpen die we normaliter via een overheersende 'male gaze' bekijken. Helbitz Cohen biedt een alternatief waardoor een inspirerende en verrassende werkelijkheid ontstaat. Dubbelzinnigheden, tegenstellingen, confrontaties, hemel/aarde, vrouw/man, horror/lieflijkheid, ze zijn een rode draad in het gepresenteerde werk. In een geheel eigen, vaak terugkerende symboliek van onder meer bloemen, insecten, dieren, skeletten en organen, bouwt de kunstenaar een parallelle gruwelijke en tegelijk beeldschone wereld met het vrouwenfiguur als constante.

In alle zalen van Dat Bolwerck wordt een diversiteit aan bestaand werk van Helbitz Cohen getoond. Er zijn werken op papier, installaties, collages, schetsboeken, video's en foto's te zien, deze laatste twee in samenwerking met fotograaf Diana Blok en ArtEZ BEAR student Seger Verbist.

Helbitz Cohens werk werd behalve in talrijke museumexposities in Israël, ook getoond in Duitsland, Nederland, Frankrijk, Denemarken, Griekenland, China en de VS. De kunstenaar geeft, naast haar artistieke praktijk, les aan het Beit Berl Arts College en het Oranim College in Tel Aviv.

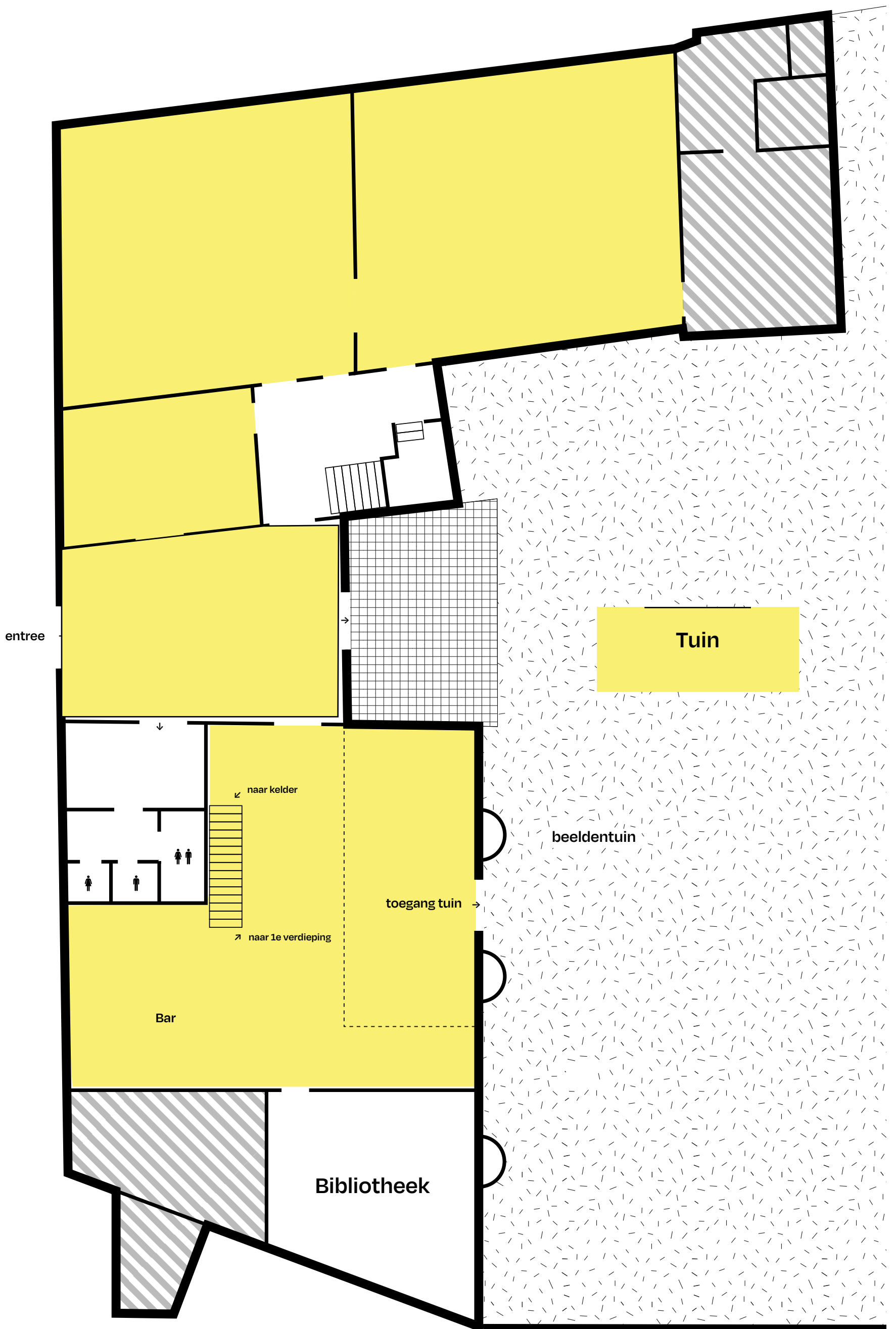
De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met: Museum De Fundatie Zwolle, Moving Gallery Utrecht, Luxor Theater Zutphen, BIJ de bieb Achterhoek, CelloWercken Zutphen en ArtEZ Arnhem.

Bij De Fundatie in Zwolle is nog tot en met 28 januari werk van Ruthi Helbitz Cohen te zien in de presentatie Kunst in de Vide.

→ **Website Ruthi Helbitz Cohen**

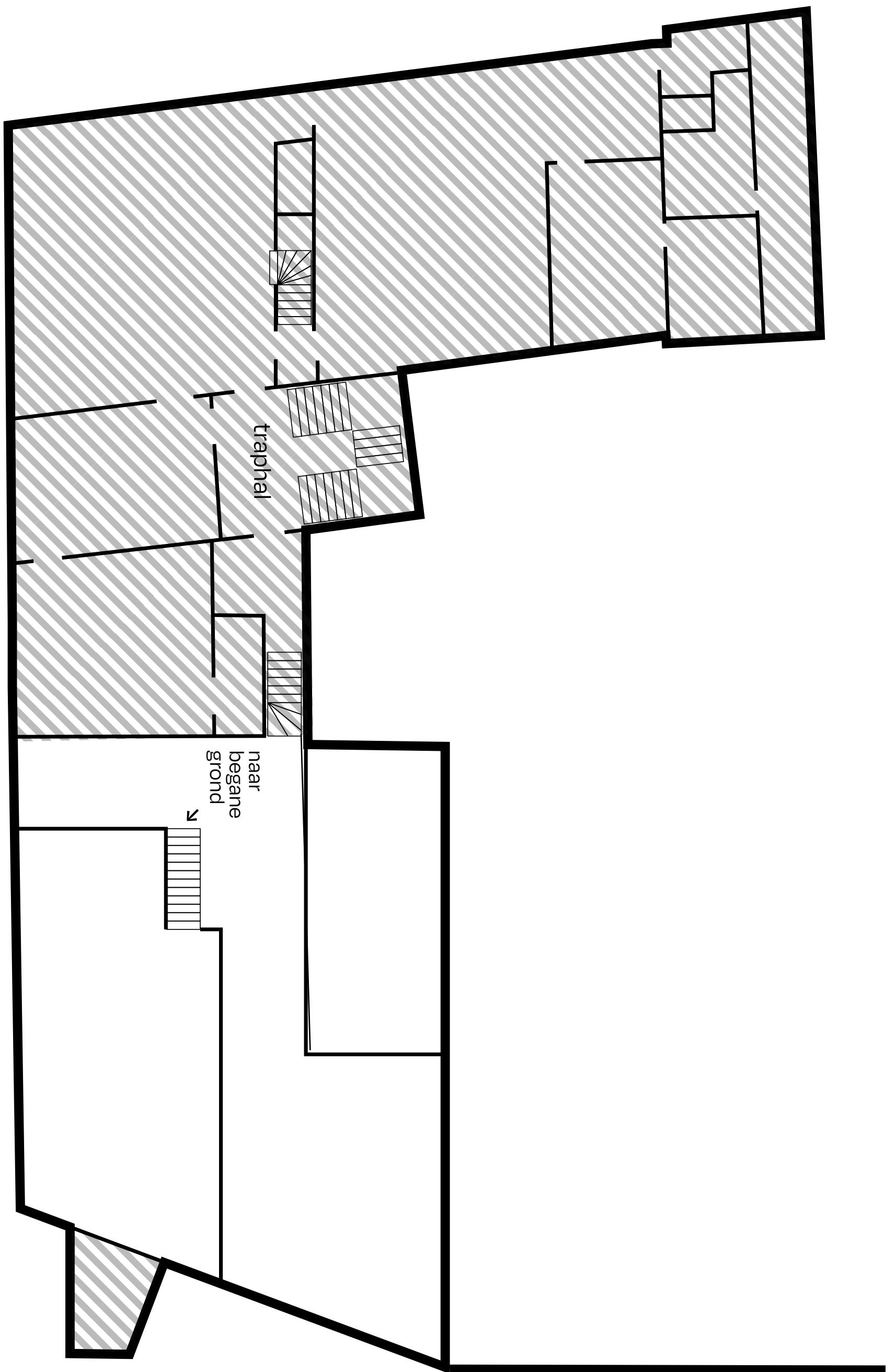

Begane grond

- Expositieruimtes
- Niet toegankelijk

Eerste verdieping

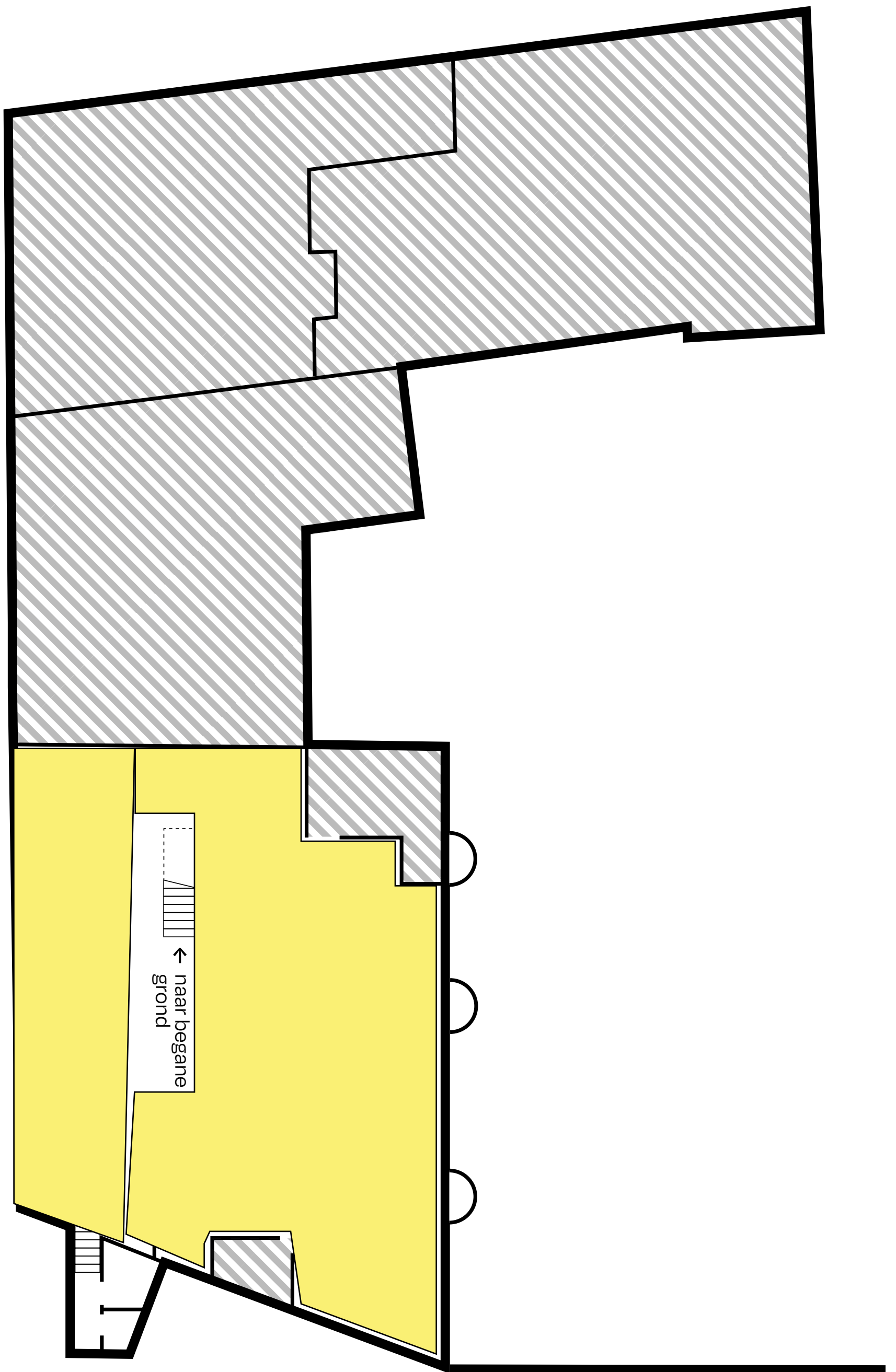

Expositieruimtes

Niet toegankelijk

Keldergewelf

- Expositieruimtes
- Niet toegankelijk

Te zien in deze tentoonstelling

Hal

Ruthi Helbitz Cohen

Snow White en Crucified

In de entree wordt de bezoeker ontvangen door Sneeuwwitje en een viertal dwergen die ons tot stilte manen. Een mysterieuze ontvangst. We zien hier meteen een terugkerend en opvallend symbool in het werk van Helbitz Cohen: de afplaktape van het familiebedrijf dat haar grootvader oprichtte. Helbitz Cohens familieverleden speelt een belangrijke rol in haar werk. Rouw en verlies door de oorlogen in Israël en de Holocaust tekenden haar familie en hadden een grote invloed op haar grootvader en op de overdracht van het bedrijf op zijn zoons. Door voor de kunst te kiezen, als eerste in haar familie, kon Helbitz Cohen zich werpen op onderwerpen die haar onderhuids bezighielden. Haar eerste serie schilderijen, die ze maakte toen ze nog student was, ging al over de relatie tussen vrouwenfiguren, gevormd uit rode inkt als twee vlekken die tot één samensmolten, of wellicht voorkwamen uit dezelfde figuur. Sensualiteit, fascinatie voor de vrouw en dualiteit zijn nog steeds terugkerende aspecten in Helbitz Cohens werk en veelvuldig te zien in deze tentoonstelling.

In *The Sky Fell on Her* ligt de focus op Helbitz Cohens

behoefte om de archetyping van de vrouw onder de aandacht te brengen. Waarom accepteren we klakkeloos dat de vrouwen in historische en Bijbelse verhalen, die dé basis vormen voor ons perspectief op de vrouw, zo vaak slachtoffer zijn? Ze worden in die verhalen onderworpen, misbruikt, genomen. Helbitz Cohen geeft deze figuren, deze archetypen, een ander, nieuw, gezicht. In haar werk emanciperen de vrouwen, ze kijken ons recht in het gezicht, nemen een andere kleur aan; zo werd Sneeuw-
witje in Helbitz Cohens werk zwart, uit protest en uit liefde voor tegenstrijdigheden.

Behangkamer

Ruthi Helbitz Cohen

Blondes serie

Dat Ruthi Helbitz Cohen in haar werk graag het perspectief verandert, tegenstellingen creëert en een en ander op zijn kop zet zien we meteen in deze installaties van blondines en spiegel. De Blondes zoals Helbitz Cohen ze noemde werden geïnspireerd door haar moeder die blondine was, een zeldzaamheid in Israël. Komische elementen als roze billen, blonde pruiken, lonkende ogen en hangende bloemen creëren een universum waarin de sexy blondine even heel moe lijkt te zijn van haar eeuwige rol als sekssymbool. De spiegel met daarop de cryptische tekst *Mörder, Hoffnung der Frauen*, verwijst naar een theaterstuk van Oskar Kokoschka uit 1919, dat slechts één keer uitgevoerd werd. Het toenmalige publiek accepteerde het werk niet. De titel fascineert Helbitz Cohen omdat deze op verschillende manieren en vanuit verschillende

perspectieven te lezen is. Wie is er dan eigenlijk de moordenaar? De behangkamer lijkt door de installatie en vlekken van koffie, as en suiker een 'crime scene' te zijn geworden.

Rode zaal

Ruthi Helbitz Cohen

Broken Infinity serie, 2019

In de Rode Zaal wordt de bezoeker omgeven door een vijftal geestachtige vrouwenfiguren die de titel *Broken Infinity* dragen. De verschijningen zijn deels doorzichtig en deels skelet en worden omgeven door verschillende elementen als vissen, vlammen en colaflesjes. Dat de dood een thema is, is vrij evident zichtbaar. Het symbool van oneindigheid is een terugkerend element in alle doeken. Waar de werken precies naar verwijzen laat de kunstenaar in het midden; een persoonlijke ervaring vormde de inspiratiebron. De hoofden van de figuren contrasteren voor haar met de witte, kinderlijke, jurkjes.

Groene zaal

Ruthi Helbitz Cohen

Daphne en Beloved Portraits

In de Groene Zaal zijn werken te zien die de figuur Daphne tonen. Daphne werd bemind door Apollo en in zijn onuitputtelijke pogingen om haar voor zich te winnen (hij achtervolgde haar tot ze uitgeput raakte) veranderde zij in een laurierboom. Zelfs met bast en bladeren wilde hij haar bezitten.

Helbitz Cohen realiseerde zich dat Daphne eigenlijk als 'bevroren' is. In paniek reageren wij als mens op drie verschillende manieren die de fight, flight, freeze- reacties worden genoemd. Daphne bevroor en bevrijdde zichzelf op deze manier. Een manier, volgens Helbitz Cohen, om met trauma's om te gaan, met zowel persoonlijke als collectieve trauma's.

Daphne is donker van kleur en draagt sieraden als een exotische prinses. Haar bovenlichaam steekt uit een bladerloze boom, druppels vallen uit haar vingers; andere vrouwenfiguren hangen aan haar takken, verbaasd en onschuldig kijken ze ondersteboven rond. Er zijn champignons, bommen, gouden tranen, een foetus en harten. Ze is half boom, half mens.

De terugkerende symbolen creëren een connectie tussen Helbitz Cohens werken, maar er is in ieder werk een nieuw narratief te vinden. Aan de bezoeker om de symbolen van dichtbij te bestuderen, te interpreteren en verborgen betekenissen te ontwaren. De sensualiteit in de werken heeft als doel de bezoeker dichterbij te laten komen, te verleiden en vervolgens te prikkelen, te verbazen en wellicht te choqueren. Zo wenst Helbitz Cohen met haar werk een bewustzijn te creëren bij

de mannelijke kijker over zijn aandeel in de visie op de vrouw. De vrouwelijke kijker biedt ze de gelegenheid zich gezien te voelen.

Helbitz Cohens *Beloved Portraits* voor het raam in de Groene Zaal representeren een scala aan vrouwelijke heldinnen die de kunstenaar bewondert. In totaal maakte ze er honderd. Het zijn politici, dichters, vrienden, maar zouden iedereen kunnen zijn, en daarom blijven ze anoniem. Het eerste portret uit de serie maakte Helbitz Cohen echter van haar moeder.

Koetshuis

Ruthi Helbitz Cohen

Mata Hari

De serie grote tekeningen op kalligrafisch papier die in het koetshuis en op de vide te zien zijn, waar onder meer de portretten van Mata Hari toe behoren, zijn een uitbreiding van de *Beloved Portraits* in de Groene Zaal. Helbitz Cohen gebruikt in de werken op het zeer kwetsbare papier een diversiteit aan technieken en tekent daarmee portretten van door haar geliefde vrouwen. Verscheidene portretten tekende ze al eerder; dit zijn uitvergrotingen van schetsen die ze maakte in boeken zoals in *The Waves* van Virginia Woolf, *The Book of Judith* en *The Gift: Poems by Hafiz, the Great Sufi Master*. In de vitrines in het koetshuis zijn enkele van de originele boeken te zien waarin Helbitz Cohen haar tekeningen maakte.

Ruthi Helbitz Cohen en Diana Blok

Beyond the Waves

Een serie foto's en een videowerk

In de zomer van 2022 vond bij Dat Bolwerck een solotentoonstelling van het werk van fotograaf Diana Blok plaats. Hierin werd al werk uit de samenwerking tussen Ruthi Helbitz Cohen en Diana Blok getoond. Nu zijn de rollen omgedraaid en is de samenwerking een klein deel van de solopresentatie van werk van Helbitz Cohen.

In de samenwerking *Beyond the Waves* kiezen Blok en Helbitz Cohen samen boeken die ze allebei interessant vinden. Ruthi leest de boeken en reageert al tekenend op gedeeltes uit de tekst. Dit doet zij intuïtief, willekeurig. Het is een frase, een woord of een zin die bij haar de behoefte oproept om te reageren. Technisch doet ze dit zeer summier en minimaal, in pen, in inkt en/of gouache. Vervolgens scant ze de pagina's en stuurt ze naar Diana Blok die daarna op haar manier, in haar eigen discipline, spelend met licht, schaduw of andere fotografische of filmische elementen, een beeld creëert. In enkele tekeningen is de samenwerking dusdanig met elkaar verweven dat de reactie van Helbitz

Cohen weer een tekening is van een oude foto van Blok waarvan Blok vervolgens weer een foto maakte. Zo raken heden, verleden, beeld, schaduw en herinnering met elkaar verbonden.

Biografie Diana Blok

Diana Blok (1952, Uruguay) werd geboren in Montevideo en woonde in Colombia en Guatemala. Ze studeerde sociologie in Mexico City, waarna ze in 1974

naar Amsterdam emigreerde en zich ontwikkelde tot zeer succesvolle fotograaf en kunstenaar. Met haar werk onderzoekt Diana onderwerpen als identiteit, gender, seksuele verscheidenheid en cultuur, met poëtische en confronterende beeldtaal.

Heavy Hearts

Het orgaan hart is een veelzeggend symbool dat als een zoekplaatje zou kunnen dienen in het werk van Helbitz Cohen; op veel plekken in *The Sky Fell on Her* duikt het hart op. Alle elementen die we associëren met het hart (emotie, gevoel, liefde, het leven, pijn, de dood) komen in de tentoonstelling *The Sky Fell on Her* en in het werk van Helbitz Cohen in zijn algemeenheid veelvuldig voor.

Keldergewelf

Ruthi Helbitz Cohen

Mother, I shall weave a chain of pearls for thy neck with my tears of sorrow

In de kelder van Dat Bolwerck wordt de meest recente installatie van Helbitz Cohen gepresenteerd, getiteld *Mother, I shall weave a chain of pearls for thy neck with my tears of sorrow*. Helbitz Cohen wendt zich in dit werk tot de Bijbelse tekst van het Boek Ruth, een van de vijf boekrollen die op verschillende Joodse feestdagen in het openbaar worden gelezen.

Helbitz selecteerde sleutelzinnen uit het Boek Ruth en reageerde daar al schilderend en tekenend op. Door de oorspronkelijke tekst te ontmantelen en weer in elkaar te zetten, herschrijft ze het Bijbelse verhaal over de heldinnen van de boekrol, Naomi en Ruth. Ze creëert een persoonlijke tekst die de relatie tussen moeder en dochter centraal stelt, evenals de dualiteit tussen lezen en horen, en tussen een tekst en het lichaam dat hem uitspreekt.

De installatie refereert aan de mythologische Ruth en Naomi en draait om een videowerk waarin de hand van de kunstenaar door de pagina's van het Boek Ruth bladert, met behulp van een yad (rituele aanwijzer) die ze heeft gemaakt om bepaalde verzen bloot te leggen. Op de soundtrack van de video wordt de tekst met twee stemmen voorgelezen: de eerste stem is die van Hila Cohen Chesla, een lerares Bijbelse cantillatie; de tweede stem is die van Naomi, dochter van de kunstenaar, die de

woorden van de lerares herhaalt en de noten oefent. De video wordt gepresenteerd naast een serie grootschalige portretten die Helbitz maakte als reactie op het tekstuele proces: androgynen figuren of gewonde dieren zijn aanwezig als getuigen van het publiekelijk voorlezen van de boekrol en de intergenerationele initiatie-performance van moeder, dochter en leraar.

Naomi is in het verhaal van het Boek van Ruth de verantwoordelijke volwassene, in het echte leven is Naomi Helbitz Cohens dochter en wordt zij de verantwoordelijke volwassene. Wederom speelt Helbitz Cohen hier het spel van het omdraaien van het perspectief.

De bezoeker krijgt in deze installatie de rol van de hoofdpersoon, de lezer van het boek. Helbitz Cohens hangende vrouwenfiguren zijn het observerende publiek.

Uit de video *Mother, I shall weave a chain of pearls for thy neck with my tears of sorrow* (vertaald uit het Hebreeuws):

"To listen to one's life's tattoo - to listen to the ceaseless burble of the river that flows through her, whose waters she was born in and whose banks she bathes along - a practice that entails paying attention to this river's tributaries and sediments, to the primordial ground water awaiting beneath. It entails being aware of every crevice the river left dry, and remembering the water that had left and percolated elsewhere. To follow the sound of the movement of that which wishes to emerge, to erupt into being. And from time to time, between one river branch to another, she - the daughter, the

mother, the midwife, the newborn - stops and decides to perform the age-old ritual of reading the etching contract between one woman to another."

Untitled - Ruthi Helbitz Cohen

Vide

Ruthi Helbitz Cohen

Mata Hari

Op de vide zijn eveneens enkele portretten te zien uit de Mata Hari-serie. Voor Helbitz Cohen zijn de vlekken in haar werk overblijfselen van een mensenleven, van ervaringen, als goede en slechte herinneringen. Ze verwijzen naar de dierbare momenten uit ons leven, zijn herkenbaar en stellen de kijker mogelijk gerust. Helbitz Cohens werken zijn als het leven: doorleefd, gevlekt, gemazeld, vol tegenstrijdigheden en wisselende emoties. Hoewel vlekken mogelijk een donker, zelfs agressief, narratief kunnen creëren, zijn ze ontstaan uit een behoefte aan sensualiteit. Het geeft een palet aan kleur, we zien lichaamskleuren als roze, geel, bruin, rood. ze vormen samen een installatie met een verborgen logica.

In deze kwetsbare tekeningen van krachtige monumentale vrouwenfiguren op zeer dun kalligrafisch papier zijn vlekken te zien die corresponderen met de andere tekeningen uit de serie. Helbitz Cohen kocht voor deze serie een stapel kalligrafisch papier en tekende ze terwijl de bladen nog op elkaar lagen. De inkt die ze op het bovenste blad gebruikte maakte daardoor ook vlekken op het papier eronder. Zo is een communicatie, een verbinding, een echo tussen de tekeningen ontstaan. Het is een terugkerend en geliefd aspect in haar werk: de verbinding tussen verschillende werken, de gelijkenis. Helbitz Cohen ziet zichzelf als installatiekunstenaar.

Hoewel haar werken tweedimensionaal lijken, zijn ze dat eigenlijk niet; ze vormen samen een installatie met een verborgen logica.

Ruthi Helbitz Cohen ***Infected Mushrooms***

Ook paddenstoelen zijn een terugkerend symbool in het oeuvre van Helbitz Cohen. In dit werk zijn ze voor het eerst kleurrijk. "It seems they are crazy mushrooms!" zegt Helbitz Cohen er zelf over. De kleur is onnatuurlijk, daardoor zijn ze gek, niet echt, ze gedragen zich vreemd. Ook de kleur wordt hier een symbool. Helbitz Cohen was tijdens het maakproces verbaasd over haar eigen kleurgebruik en kreeg de indruk dat het doek geïnfecteerd werd, geïnfecteerd door de paddenstoelen. Zo ontstond de titel. De figuur die we zien, het skelet, is leeg, zonder ziel, een illusie, alsof de paddenstoelen ook haar innerlijk geïnfecteerd hebben.

Seger Verbist (Amersfoort, 2000) ***Mooi Werk, 2023*** **Videowerk**

In dit werk heeft Verbist uitsluitend beeldmateriaal (her)gebruikt van de film *Beau Travail*, geregisseerd door Claire Denis. Voor Verbist is de film een gefragmenteerd portret van mannelijkheid, met de unieke invalshoek van een vrouwelijke regisseur, cinematograaf en choreograaf. De film deed Verbist denken aan de werken van Helbitz Cohen omdat zij eveneens het vrouwelijk lichaam, lichaamsdelen of thema's over vrouwelijkheid op een gefragmenteerde wijze toont.

Verbist focust in zijn werk op het gebruik van collage, een techniek waarmee ook Helbitz Cohen werkt.

Seeger Verbist is videokunstenaar en maakt met gevonden beeldmateriaal en archiefmateriaal nieuwe werken. Door te kopiëren van andere kunstenaars en zonder toestemming hun materiaal te gebruiken probeert hij de grens van originaliteit op te zoeken. Soms maakt hij gebruik van een ruim aantal effecten en soms verandert hij niets aan het originele filmmateriaal. Ritme, dynamiek en muziek zijn elementen die in zijn werk altijd terugkeren.

Programma

Bij de tentoonstelling *The Sky Fell on Her* met werk van Ruthi Helbitz Cohen presenteert Dat Bolwerck het volgende programma:

20 januari
Tentoonstelling
Opening (vrije toegang)

15 & 16 maart
Take Over
ArtEZ Take Over & Artist Talk met ArtEZ student
Seger Verbist

15 februari
Lezing
Schrijver Milou Deelen deelt haar
persoonlijke verhaal over het feminisme

17 maart
Rondleiding
Publieksrondleiding door Hilde Dorrestein

21 februari
Rondleiding
Kinderen 4 t/m 12 jaar

5 april
Concert
Interactief kinderconcert

23 februari
Film – Brainwashed: Sex – Camera – Power
Introductie door documentaire researcher
Wiesje Kuijpers

6 april
Concert – Research Performance
Nieuwe muziek door studenten geïnspireerd
op de tentoonstelling

1 maart
Artist Talk
Ruthi Helbitz Cohen

14 april
Tentoonstelling
Afsluiting

8 maart
Ritueel/Performance
Het stille gesprek door theatermaker Marijn
Graven

* Het programma is onder voorbehoud van
wijzigingen

Meer info en tickets:

DAT BOL WERCK

Wijnhuisfonds

super∞natuur

LUXOR

BIJbieb

BASE FOR
EXPERIMENT
ART &
RESEARCH

Met dank aan:

Mondriaan Fonds, Gemeente Zutphen, Stichting Wijnhuisfonds, Super Natuur

In samenwerking met:

Cellowercken, BIJdebieb, ArtEZ BEAR Arnhem,

Luxor Theater Zutphen, Moving Gallery, Museum de Fundatie Zwolle

Kunst en gedachten

Dat Bolwerck biedt ruimte aan hedendaagse kunst, eigentijdse muziek en filosofie. In de zalen van het openbare rijksmonument, in het historische centrum van Zutphen, vinden hoogwaardige multidisciplinaire tentoonstellingen van (inter)nationale hedendaagse kunstenaars verdieping in een zorgvuldig samengestelde randprogrammering met sprekers uit de filosofie en andere relevante disciplines.

Verdieping staat bij Dat Bolwerck voorop. Onderwerpen zijn zowel actueel als tijdloos en hebben tot doel de bezoeker aan te zetten tot nieuwe gedachten. Door focus op ontmoeting en samenwerking vormt de programmering een dynamisch geheel van kunstenaars, denkers en een breed publiek.

Contact

Zaadmarkt 112
7201 DE Zutphen
Nederland

www.datbolwerck.nl

info@datbolwerck.nl

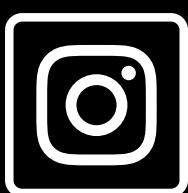
Bezoek

Openingstijden tentoonstelling

De tentoonstelling is vrij toegankelijk van donderdag t/m zondag tussen 11 en 17 uur. Tijdens de zomermaanden ook op woensdag.

Volg ons

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van aankomende tentoonstellingen en evenementen.

**DAT BOL
WERCK**